

DZIEJE PĘCIC

Jest to wieś położona w gminie Michałowice. Geograficznie leży na Równinie Łowicko-Błońskiej, na rzeką Utratą. Nazwa miejscowości (*Panczicze, Paczycze, Panczyce*) wywodzi się od nazwy osobowej Pęto (pętać się – zajmować się czymś, trudnić się; pęto – wiązadło, powróż na nogi zwierząt, aby nie mogły biegać).

Początków tej osady należy szukać na przełomie XIII i XIV w. Książętom mazowieckim (Konradowi I, jego synom lub wnukom) można przypisać nadanie obszaru wokół Pęcic rycerzowi z rodu Pierzchałów. Miało to związek z zamysłami obronnymi tychże książąt, którzy na zachód od swojego grodu w Jazdowie (zapewne teren dzisiejszego Parku Ujazdowskiego w Warszawie) osadzali ludność zdolną do walki w razie potrzeby (zagrożenie najazdami litewskimi). Przez Pęcice prowadził gościniec łączący Sochaczew i Czersk.

Pęcice jako własność Pierzchałów są potwierdzone źródłowo dopiero w początkach XV stulecia (1409-1425). Od 1609 r. należały do Andrzeja Chądzyńskiego, kasztelana wiskiego i starosty jezierskiego. W skład dóbr pęcickich wchodziły też wsie: Chlebów, Szamoty, Reguły i Reguły-Kuchy. Po śmierci Chądzyńskiego w roku 1632, Pęcice do połowy lat siedemdziesiątych XVII stulecia były w posiadaniu tej rodziny. Kolejnymi ich właścicielami stali się Leszczyńscy. Po wygaśnięciu w połowie XVIII w. rodu Leszczyńskich, prawo własności majątku pęcickiego przeszło na Stanisława Sobolewskiego, podkomorzego ziemi warszawskiej, następnie zaś (lata osiemdziesiąte XVIII w.) na Feliksa Górskiego, chorążego warszawskiego.

Pęcice w XIX w. miały wielu właścicieli. Na początku byli nimi książę Paweł Sapieha i jego żona Pelagia z Potockich. Od 1815 r. stały się własnością Konstancji z Górskich Zaborowskiej, by już w 1818 r. przejść w posiadanie Antoniego Korwin-Bieńkowskiego. W roku 1832 dobra pęcickie nabył Leon Popławski. Po jego śmierci, w 1862 r., majątek Pęcice odziedziczyła jego córka Maria Klementyna ze swoim mężem Janem Pawłem Łuszczewskim.

Przed rokiem 1887 wieś liczyła 315 mieszkańców, posiadała szkołę początkową ogólną. W drugiej połowie XIX w. Pęcice były jedną z kilkunastu miejscowości podwarszawskich, do której latem przyjeżdżali mieszkańcy stolicy, celem odpoczynku. O popularności decydowało bezpośrednie sąsiedztwo stacji Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej w Pruszkowie i oparcie, jakie letnikom zapewniał dwór.

Maria Łuszczewska zmarła w 1924 r. Przed śmiercią dobra pęcickie przekazała adoptowanemu synowi Antoniemu Marylskiemu-Łuszczewskiemu. Ostatnim właścicielem Pęcic był syn Antoniego – Jan Marylski (do 1945 r.).

OSOBY WYWODZĄCE SIĘ Z PĘCIC, KTÓRE BYŁY STUDENTAMI UNIWERSYTETU KRAKOWSKIEGO W XV-XVI W.

1. Nawój, syn Dadźboga z Pęcic 1428 r.
2. Stanisław, syn Mikołaja z Pęcic 1449 – 1455 (uzyskał tytuł bakałarza)
3. Szymon, syn Dadźboga z Pęcic 1507 r.
4. Dadźbóg, syn Pakosza z Pęcic 1507 r.
5. Jakub, syn Jana Pęcickiego z Warszawy 1579 r.

DWÓR POLSKI

Pierwszy dwór (drewniany) na terenie Pęcic powstał w czasie, kiedy były one w posiadaniu Leszczyńskich. Dwór ten został rozbudowany za kolejnego właściciela – Stanisława Sobolewskiego.

W latach 1808-09 znany architekt, Fryderyk Albert Lessel, zaprojektował i zbudował dla Pawła Sapiehy i jego małżonki Pelagii, pałac-dwór murowany. Budynek przeznaczony był głównie na potrzeby loży masońskiej „**BRACI POLAKÓW ZJEDNOCZONYCH NA WSCHODZIE WARSZAWY**”. Skupiała ona zwolenników cesarza Napoleona I. Wokół pałacu Jan Chrystian Schuch zaprojektował park krajobrazowy. W nim to, na miejscu bagiennej jeziora, utworzył obecny staw z kolistą wysepką. W 1818 r. pałac został przebudowany – przystosowano go do celów mieszkalnych. W roku 1895 faktycznym zarządcą dworu pęcickiego stał się syn Marii Łuszczewskiej, Antoni Eustachy Marylski – Łuszczewski.

Jesienią 1914 r. pałac w Pęcicach znalazł się na linii frontu, między nacierającymi wojskami niemieckimi, a broniącymi się Rosjanami. W efekcie walk Niemcy zbombardowali i spalili pałac. Tak wspominał to Marylski–Łuszczewski: *Trawnik przed domem był zastany trupami, rozrzuconymi karabinami, czapkami, płaszczami, pokrwawionymi szmatami. Rozdęte cielska zabitych koni leżały z nogami zadartymi w górę...Pałac robił wrażenie, że pochyla się, jak śmiertelnie ugodzony żołnierz. Granaty powyrywały wielkie kawały z jego, zdawało mi się, żywego ciała.* Odbudowano go w latach 1918-1923, według projektu Romualda Gutta. Z tego czasu pochodzi napis nad wejściem do pałacyku: „**JAM DWÓR POLSKI, CO WALCZY MĘŻNIE I STRZEŻE WIERNIE**”, autorstwa Antoniego Marylskiego–Łuszczewskiego. W czasie II wojny światowej w dworku stacjonowało wojsko niemieckie.

Po wojnie pałac znalazł się w gestii gospodarstwa rolnego przy Państwowym Szpitalu dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Tworkach. Utworzono w nim filię tegoż szpitala. Gdy dwór, ze względu na duże zniszczenia, nie nadawał się już do eksploatacji, personel i chorzy opuścili budynek, pozostawiając go bez opieki. W 1976 r. przeszedł w posiadanie

Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy. W latach 1977-79 dokonano gruntownego remontu, przebudowując pałac na ośrodek konferencyjny.

Dwór Polski w Pęcicach, w latach 1990-1991, był siedzibą spółki Art-B. W 2009 r. wrócił do dawnych właścicieli (Marylscy), którzy odsprzedali go prywatnemu nabywcy.

FOLWARK

Na północny-wschód od pałacu i parku znajdują się zabudowania gospodarcze dawnego dworu, tzw. zespół folwarczny. Składał się on z: rządcówki (z datą 1795 w szczycie), stajni-wozowni (pierwsza połowa XIX w.), spichlerza (pierwsza połowa XIX w., z poddaszem mieszkalnym) i kuźni (XVIII w.). Folwarkowi podlegały stawy, istniejące do dzisiaj, gdzie prowadzono hodowlę ryb.

Ponadto, w okresie XVI – pocz. XIX w., poświadczony jest funkcjonowanie w Pęcicach młyna o jednym kole.